

Opinia Europejskiego Komitetu Regionów – Pakiet w sprawie handlu

(2018/C 247/06)

Sprawozdawczyni: Micaela FANELLI (IT/PES), burmistrzynie gminy Riccia (prowincja Campobasso)**Dokumenty źródłowe:** Wniosek dotyczący rozporządzenia ustanawiającego ramy monitorowania bezpośrednich inwestycji zagranicznych w Unii Europejskiej

COM(2017) 487 final

Komunikat w sprawie wykazu surowców krytycznych dla UE 2017

COM(2017) 490 final

Sprawozdanie z wdrażania strategii polityki handlowej „Handel z korzyścią dla wszystkich – Kształtowanie nowoczesnej polityki handlowej w celu wykorzystania możliwości płynących z globalizacji”

COM(2017) 491 final

Komunikat „Zrównoważona i postępową polityka handlowa w celu wykorzystania możliwości płynących z globalizacji”

COM(2017) 492 final

Komunikat „Otwartość na bezpośrednie inwestycje zagraniczne przy jednoczesnej ochronie istotnych interesów”

COM(2017) 494 final

Zalecenia dotyczące decyzji Rady

COM(2017) 469 final, COM(2017) 472 final i COM(2017) 493 final

I. ZALECANE POPRAWKI

Wniosek dotyczący rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady ustanawiającego ramy monitorowania bezpośrednich inwestycji zagranicznych w Unii Europejskiej

COM(2017) 487 final

Poprawka 1

Motyw 13

Tekst zaproponowany przez Komisję	Poprawka KR-u
(13) Należy określić kluczowe elementy ram proceduralnych w odniesieniu do monitorowania bezpośrednich inwestycji zagranicznych przez państwa członkowskie, aby umożliwić inwestorom, Komisji i pozostałym państwom członkowskim zrozumienie, w jaki sposób tego rodzaju inwestycje mogą zostać poddane monitorowaniu i w celu zapewnienia, że inwestycje te poddawane są monitorowaniu w sposób przejrzysty oraz nie są dyskryminujące wobec państw trzecich. Elementy te powinny obejmować co najmniej ustalenie ram czasowych monitorowania oraz możliwość odwołania się przez inwestorów do sądu od decyzji dotyczących monitorowania.	(13) Należy określić kluczowe elementy ram proceduralnych w odniesieniu do monitorowania bezpośrednich inwestycji zagranicznych przez państwa członkowskie, aby umożliwić inwestorom, Komisji i pozostałym państwom członkowskim, a także władzom lokalnym i regionalnym oraz zainteresowanym partnerom społecznym zrozumienie, w jaki sposób tego rodzaju inwestycje mogą zostać poddane monitorowaniu i w celu zapewnienia, że inwestycje te poddawane są monitorowaniu w sposób przejrzysty oraz nie są dyskryminujące wobec państw trzecich. Elementy te powinny obejmować co najmniej ustalenie ram czasowych monitorowania oraz możliwość odwołania się przez inwestorów do sądu od decyzji dotyczących monitorowania.

Uzasadnienie

Decyzje podejmowane przez państwa członkowskie będą miały istotny wpływ na samorządy regionalne, na których obszarze zaplanowane lub zrealizowane zostały bezpośrednie inwestycje zagraniczne i które powinny zatem uczestniczyć w podejmowaniu takich decyzji.

Poprawka 2

Motyw 18

Tekst zaproponowany przez Komisję	Poprawka KR-u
(18) W związku z powyższym ważne jest także zapewnienie minimalnego poziomu informacji i koordynacji w odniesieniu do bezpośrednich inwestycji zagranicznych objętych zakresem stosowania niniejszego rozporządzenia we wszystkich państwach członkowskich. Informacje te powinny być udostępniane przez państwa członkowskie, w których bezpośrednie inwestycje zagraniczne są planowane lub zostały ukończone na wniosek państw członkowskich lub Komisji. Odpowiednie informacje obejmują takie aspekty, jak struktura własności inwestora zagranicznego i finansowanie planowanych lub ukończonych inwestycji, w tym – o ile są dostępne – dane na temat dotacji przyznanych przez państwa trzecie.	(18) W związku z powyższym ważne jest także zapewnienie minimalnego poziomu informacji i koordynacji w odniesieniu do bezpośrednich inwestycji zagranicznych objętych zakresem stosowania niniejszego rozporządzenia we wszystkich państwach członkowskich. Po konsultacji z zainteresowanymi władzami lokalnymi i regionalnymi informacje te powinny być udostępniane przez państwa członkowskie, w których bezpośrednie inwestycje zagraniczne są planowane lub zostały ukończone na wniosek państw członkowskich lub Komisji. Odpowiednie informacje obejmują takie aspekty, jak struktura własności inwestora zagranicznego i finansowanie planowanych lub ukończonych inwestycji, w tym – o ile są dostępne – dane na temat dotacji przyznanych przez państwa trzecie.

Uzasadnienie

Decyzje podejmowane przez państwa członkowskie będą miały istotny wpływ na samorządy regionalne, na których obszarze zaplanowane lub zrealizowane zostały bezpośrednie inwestycje zagraniczne i które powinny zatem uczestniczyć w podejmowaniu takich decyzji.

Poprawka 3

Artykuł 3 ust. 2

Tekst zaproponowany przez Komisję Europejską	Poprawka KR-u
<p style="text-align: center;">Artykuł 3</p> <p style="text-align: center;">Monitorowanie bezpośrednich inwestycji zagranicznych</p> <p>2. Komisja może monitorować bezpośrednio inwestycje zagraniczne, które potencjalnie mogą mieć wpływ na projekty lub programy leżące w interesie Unii ze względów bezpieczeństwa lub porządku publicznego.</p>	<p style="text-align: center;">Artykuł 3</p> <p style="text-align: center;">Monitorowanie bezpośrednich inwestycji zagranicznych</p> <p>2. Komisja może monitorować bezpośrednio inwestycje zagraniczne, które potencjalnie mogą mieć wpływ na istniejące lub odpowiedzialnie zaplanowane projekty lub programy leżące w interesie Unii ze względów bezpieczeństwa lub porządku publicznego.</p>

Poprawka 4

Artykuł 6 ust. 1 i 2

Tekst zaproponowany przez Komisję Europejską	Poprawka KR-u
<p style="text-align: center;">Artykuł 6</p> <p style="text-align: center;">Ramy monitorowania w państwach członkowskich</p> <p>1. Mechanizmy monitorowania w państwach członkowskich są przejrzyste i nie wprowadzają dyskryminacji między państwami trzecimi. W szczególności, państwa członkowskie określają okoliczności powodujące wszczęcie monitorowania, przyczyny monitorowania oraz mające zastosowanie szczegółowe zasady proceduralne.</p> <p>2. Państwa członkowskie ustalają terminy wydawania decyzji dotyczących monitorowania. Terminy te umożliwiają im uwzględnienie uwag państw członkowskich, o których mowa w art. 8, oraz opinii Komisji, o której mowa w art. 8 i 9.</p> <p>[...]</p>	<p style="text-align: center;">Artykuł 6</p> <p style="text-align: center;">Ramy monitorowania w państwach członkowskich</p> <p>1. Mechanizmy monitorowania w państwach członkowskich są przejrzyste i nie wprowadzają dyskryminacji między państwami trzecimi. W szczególności, państwa członkowskie określają okoliczności powodujące wszczęcie monitorowania, przyczyny monitorowania oraz mające zastosowanie szczegółowe zasady proceduralne. Ponadto w ramach powyżej wspomnianej procedury państwa członkowskie w miarę możliwości informują samorządy lokalne i regionalne, na których obszarze zaplanowano lub ukończono bezpośrednie inwestycje zagraniczne, a także prowadzą z nimi konsultacje.</p> <p>2. Państwa członkowskie ustalają terminy wydawania decyzji dotyczących monitorowania. Terminy te umożliwiają im uwzględnienie uwag samorządów lokalnych i regionalnych, na których obszarze zaplanowano lub ukończono bezpośrednie inwestycje zagraniczne, i państw członkowskich, o których mowa w art. 8, oraz opinii Komisji, o której mowa w art. 8 i 9.</p> <p>[...]</p>

Uzasadnienie

Decyzje podejmowane przez państwa członkowskie będą miały istotny wpływ na samorządy regionalne, na których obszarze zaplanowane lub zrealizowane zostały bezpośrednie inwestycje zagraniczne i które powinny zatem uczestniczyć w podejmowaniu takich decyzji.

Poprawka 5

Artykuł 8 ustęp 1

Tekst zaproponowany przez Komisję Europejską	Poprawka KR-u
<p style="text-align: center;">Artykuł 8</p> <p style="text-align: center;">Mechanizm współpracy</p> <p>1. Państwa członkowskie informują Komisję i pozostałe państwa członkowskie o wszelkich bezpośrednich inwestycjach zagranicznych, które są aktualnie objęte monitorowaniem w ramach ich mechanizmów monitorowania w terminie pięciu dni roboczych od rozpoczęcia monitorowania. W informacjach tych w stosownych przypadkach monitorujące państwa członkowskie starają się określić, czy stwierdzają, że dane bezpośrednie inwestycje zagraniczne objęte aktualnie monitorowaniem mogą potencjalnie wchodzić w zakres rozporządzenia (WE) nr 139/2004.</p>	<p style="text-align: center;">Artykuł 8</p> <p style="text-align: center;">Mechanizm współpracy</p> <p>1. Państwa członkowskie konsultują się z samorządami lokalnymi i regionalnymi, na których obszarze zaplanowano lub ukończono bezpośrednie inwestycje zagraniczne, oraz informują Komisję i pozostałe państwa członkowskie o wszelkich bezpośrednich inwestycjach zagranicznych, które są aktualnie objęte monitorowaniem w ramach ich mechanizmów monitorowania w terminie pięciu dni roboczych od rozpoczęcia monitorowania. W informacjach tych w stosownych przypadkach monitorujące państwa członkowskie starają się określić, czy stwierdzają, że dane bezpośrednie inwestycje zagraniczne objęte aktualnie monitorowaniem mogą potencjalnie wchodzić w zakres rozporządzenia (WE) nr 139/2004.</p>

Uzasadnienie

Istotne jest, by w ramach monitorowania danej BIZ przeprowadzono konsultacje z władzami lokalnymi i regionalnymi.

Poprawka 6

Artykuł 8 ust. 6

Tekst zaproponowany przez Komisję Europejską	Poprawka KR-u
<p style="text-align: center;">Artykuł 8</p> <p style="text-align: center;">Mechanizm współpracy</p> <p>6. Państwa członkowskie, w których dana bezpośrednia inwestycja zagraniczna jest planowana lub została ukończona, należycie uwzględniają uwagi innych państw członkowskich, o których mowa w ust. 2, a także opinię Komisji, o której mowa w ust. 3.</p>	<p style="text-align: center;">Artykuł 8</p> <p style="text-align: center;">Mechanizm współpracy</p> <p>6. Państwa członkowskie, w których dana bezpośrednia inwestycja zagraniczna jest planowana lub została ukończona, należycie uwzględniają uwagi władz lokalnych i regionalnych wspomnianych w ust. 1, na których obszarze zaplanowano lub ukończono bezpośrednie inwestycje zagraniczne, oraz innych państw członkowskich, o których mowa w ust. 2, a także opinię Komisji, o której mowa w ust. 3.</p>

Uzasadnienie

Istotne jest, by w ramach monitorowania danej BIZ przeprowadzono konsultacje z władzami lokalnymi i regionalnymi.

Poprawka 7

Artykuł 12

Tekst zaproponowany przez Komisję Europejską	Poprawka KR-u
<p style="text-align: center;">Artykuł 12</p> <p style="text-align: center;">Punkty kontaktowe</p> <p>Każde państwo członkowskie wyznacza punkt kontaktowy ds. monitorowania zagranicznych inwestycji bezpośrednich („punkt kontaktowy ds. monitorowania BIZ”) w celu monitorowania bezpośrednich inwestycji zagranicznych. Komisja i pozostałe państwa członkowskie kontaktują się z tymi punktami kontaktowymi ds. monitorowania BIZ we wszystkich kwestiach związanych z wykonaniem niniejszego rozporządzenia.</p>	<p style="text-align: center;">Artykuł 12</p> <p style="text-align: center;">Punkty kontaktowe</p> <p>Każde państwo członkowskie wyznacza przynajmniej jeden punkt kontaktowy ds. monitorowania zagranicznych inwestycji bezpośrednich („punkt kontaktowy ds. monitorowania BIZ”) w celu monitorowania bezpośrednich inwestycji zagranicznych. Komisja i pozostałe państwa członkowskie kontaktują się z tymi punktami kontaktowymi ds. monitorowania BIZ we wszystkich kwestiach związanych z wykonaniem niniejszego rozporządzenia. Na wniosek zainteresowanych władz lokalnych i regionalnych punkty kontaktowe ds. monitorowania zagranicznych inwestycji bezpośrednich powinny również dostarczyć im wszelkich istotnych informacji odnoszących się do monitorowania takich inwestycji.</p>

Uzasadnienie

- (i) Zważywszy, że w niektórych państwach członkowskich polityka handlowa została powierzona szczeblowi regionalnemu, stosowne wydaje się również w tych przypadkach zaplanowanie punktów kontaktowych na poziomie regionalnym.
- (ii) Istotne jest, by w chwili przyjmowania stanowiska w sprawie monitorowania określonej BIZ władze lokalne i regionalne dysponowały jak najbardziej kompletnymi informacjami.

II. ZALECENIA POLITYCZNE

EUROPEJSKI KOMITET REGIONÓW

- Przyjmuje z zadowoleniem pakiet wniosków dotyczących handlu i inwestycji przedłożony przez Komisję – w następstwie dokumentu otwierającego debatę dotyczącego wykorzystania możliwości płynących z globalizacji – jako odpowiedź na wyzwania, którym musi stawić czoła polityka handlowa UE.
- Uważa, że zadaniem polityki handlowej jest sprostanie wielorakim wyzwaniom poprzez znalezienie odpowiedniej równowagi między wieloma celami, takimi jak: wzmocnienie pozycji handlowej UE poprzez powiązanie jej z globalnymi ośrodkami wzrostu, przyjęcie wiodącej roli we wspieraniu wielostronnego systemu handlowego, zwiększanie wzrostu gospodarczego i zmniejszanie ubóstwa, ochrona przedsiębiorstw, obywateli i obszarów UE przed nieuczciwą konkurencją oraz kontrola kosztów społecznych i terytorialnych, szczególnie w sektorach znajdujących się w niekorzystnej sytuacji, a także wśród słabiej wykwalifikowanych pracowników.
- Zgadza się z poglądem, że na przestrzeni lat handel międzynarodowy sprzyjał wzrostowi i konkurencyjności – zarówno w obrębie UE, jak i poza nią. Niemniej podkreśla swoje rosnące zaniepokojenie nierówną dystrybucją społeczną korzyści płynących z tego handlu, jego znaczącym wpływem na procesy aglomeracji i marginalizacji terytorialnej, a zwłaszcza tym, że handel ten wystawia na ciężką próbę odporność niektórych gospodarek i społeczności lokalnych.
- Zdecydowanie popiera stanowisko Komisji, że polityka handlowa ma do odegrania istotną rolę w zagwarantowaniu pozytywnego wpływu globalizacji na płaszczyźnie gospodarczej, społecznej, terytorialnej i środowiskowej, z korzyścią dla obywateli i przedsiębiorstw w Europie i poza nią.

5. Podkreśla rolę Europejskiego Funduszu Dostosowania do Globalizacji (EFG) we wspieraniu osób tracących pracę w wyniku zmian strukturalnych zachodzących w kierunkach handlu światowego wskutek globalizacji. Niemniej podkreśla⁽¹⁾ konieczność zreformowania mechanizmów funkcjonowania EFG poprzez uproszczenie jego procedury zatwierdzania, obniżenie progów uruchomienia funduszu⁽²⁾ oraz zwiększenie przeznaczonych na niego środków do przynajmniej 500 mln EUR rocznie i włączenie go do WRF w celu uwzględnienia faktu, że od 2014 r. zakres EFG został rozszerzony na młodzież NEET i może zostać dalej rozszerzony na środki zapobiegawcze. Należy na komplementarność EFG oraz Europejskiego Funduszu Społecznego jako części europejskich funduszy strukturalnych i inwestycyjnych, gdyż EFG jest mechanizmem zapewniającym pomoc krótkoterminową, podczas gdy europejskie fundusze strukturalne i inwestycyjne wspomagają działania długofalowe, które mogą odgrywać rolę środków następczych w obszarach wspieranych przez EFG.

6. Podkreśla, że – zgodnie z analizą⁽³⁾ przepływów handlowych w niektórych państwach członkowskich – wyniki eksportowe regionów są pozytywnie skorelowane z PKB, wyniki eksportowe są pozytywnie skorelowane z indeksem konkurencyjności regionalnej, a w każdym analizowanym państwie członkowskim otwartość sektora produkcji na eksport oraz udział w nim są silnie skoncentrowane w niewielkiej liczbie regionów.

7. Odnotowuje z zaniepokojeniem, że wyżej wspomniana analiza została potwierdzona w innym badaniu⁽⁴⁾, które wykazało, że korzyści z BIZ wydają się być znacznie mniejsze w regionach wiejskich, niemetropolitalnych i słabiej rozwiniętych w porównaniu z innymi regionami. Według tej samej analizy wpływ BIZ na wzrost wydajności jest słabszy w regionach wiejskich i niemetropolitalnych, czy też wręcz równy zeru w regionach najslabiej rozwiniętych. W konsekwencji prawdopodobne jest, że bezpośredni wpływ BIZ i otwartości rynków na konwergencję będzie bardzo ograniczony.

8. W związku z tym podkreśla zasadniczą rolę polityki spójności w zapewnianiu odpowiedniego poziomu inwestycji publicznych w regionach i na obszarach UE, które są zmarginalizowane z punktu widzenia przepływów BIZ. Polityka ta odgrywa również zasadniczą rolę w zwiększaniu konkurencyjności tych terenów poprzez ożywienie skierowanych do nich BIZ oraz wspieranie rozwoju przedsiębiorstw nieeuropejskich już działających w Europie.

9. Przypomina, że w siódmym sprawozdaniu Komisji Europejskiej w sprawie spójności (z 9 października 2017 r.) podkreślono, że jednym z trzech priorytetów przyszłej polityki spójności po 2020 r. powinno być wykorzystanie możliwości płynących z globalizacji poprzez wsparcie transformacji gospodarczej w regionach, innowacji, modernizacji przemysłu i przyjmowania nowych technologii.

10. Zwraca uwagę na fakt, że dalsze umowy o liberalizacji handlu zmniejszają kwoty należności celnych, które stanowią istotne źródło zasobów własnych dla budżetu UE i należy, by Komisja w najbliższym czasie przedstawiła wniosek dotyczący gruntownej reformy zasobów własnych UE, zgodnie z postulatem zawartym w opinii KR-u 2017/1530 w sprawie reformy zasobów własnych UE w ramach następnych WRF na okres po 2020 r.

Przejrzystość i legitymacja demokratyczna polityki handlowej UE

11. Przyjmuje z zadowoleniem zaangażowanie Komisji na rzecz zapewnienia większej przejrzystości negocjacji handlowych i ufa, że takie podejście umożliwi państwom członkowskim włączenie władz lokalnych i regionalnych oraz innych zainteresowanych podmiotów już na etapach wytyczania celów polityki handlowej właściwych dla określonych procesów negocjacji w sprawie handlu spoza UE.

12. W związku z tym odsyła do badania KR-u w sprawie: „Wymiar demokratyczny negocjacji UE w sprawie umów handlowych: rola i odpowiedzialność obywateli oraz władz lokalnych i regionalnych”, w którym podkreśla się, że sama dostępność informacji jest niewystarczająca do zapewnienia przejrzystego i partycypacyjnego procesu i że należy zwrócić szczególną uwagę na mechanizmy na szczeblu krajowym i lokalnym mające zagwarantować dostęp do takich informacji. Zwłaszcza władze lokalne i regionalne podkreślają częsty brak formalnych mechanizmów dialogu ze szczeblem krajowym w sprawie polityki handlowej. Brak ten jest jeszcze bardziej odczuwalny na poziomie UE.

⁽¹⁾ Opinia KR-u w sprawie dokumentu otwierającego debatę dotyczącego wykorzystania możliwości płynących z globalizacji, przyjęta 10 października 2017 r., sprawozdawczyni: Micaela Fanelli.

⁽²⁾ Wziąwszy zwłaszcza pod uwagę, że program USA będący odpowiednikiem funduszu (instrument pomocy w dostosowaniu do rynku – TAA) nie przewiduje osiągnięcia minimalnego progu zwolnień.

⁽³⁾ EPRS.

⁽⁴⁾ ESPON, *The World in Europe, global FDI flows towards Europe*.

13. Docenia wysiłki Komisji zmierzające do zagwarantowania większej jasności w kwestii mieszanego charakteru wielu umów handlowych poprzez wydzielenie z nich rozdziału poświęconego inwestycjom. Uważa niemniej, że brak konsensusu w sprawie globalnej otwartości rynków i zawierania nowych umów handlowych wynika w dużej mierze z niedoboru dokumentacji na temat pozytywnego i negatywnego wpływu określonych umów i z braku jasności w kwestii odpowiedzialności rządów za reagowanie na negatywne efekty dystrybucyjne umów.

14. Zgodnie z powyższymi uwagami przywołuje stanowisko KR-u, w myśl którego niezbędne jest, by jakiegokolwiek następnym etap liberalizacji handlu poprzedzały oceny oddziaływania terytorialnego, które przed rozpoczęciem procesu negocjowania danej umowy handlowej mogą znacznie pomóc w określeniu i oszacowaniu jej wpływu na regiony europejskie. Umożliwi to podejmowanie bardziej rzetelnych, świadomych i przejrzystych decyzji opartych na konkretnych danych dotyczących treści danej umowy i zapewni regionom dopasowane do ich potrzeb wsparcie w celu przewidywania wpływu umów i zarządzania ich skutkami.

15. W tym względzie ubolewa, że ocena skutków towarzysząca zaleceniu dotyczącemu decyzji Rady upoważniającej do rozpoczęcia rokowań w sprawie umowy o wolnym handlu z Australią i Nową Zelandią nie przewiduje takiej oceny skutków w części dotyczącej wpływu różnych wariantów strategicznych na zainteresowane podmioty⁽⁵⁾.

16. Uważa, że analiza dotycząca łącznego gospodarczego wpływu obecnych i przyszłych umów o wolnym handlu na rolnictwo w UE⁽⁶⁾ (zawartych między UE a dwunastoma partnerami handlowymi), jest dobrym przykładem tego, w jaki sposób ocena skutków może przyczynić się do opracowania rzetelnej i przejrzystej polityki handlowej opartej na konkretnych danych.

17. Wyraża zadowolenie, że wspomniana analiza dostarczyła opartego na konkretnych danych wsparcia naukowego w opracowywaniu polityki europejskiej, gdyż rolnicy w UE otrzymali informacje na temat tego, czego mogą się spodziewać po umowach handlowych, zwłaszcza z Australią i Nową Zelandią. Jest zdania, że w kontekście negocjacji Komisja powinna położyć szczególny nacisk na prawdopodobne skutki negatywne dla niektórych sektorów rolnictwa, o czym świadczy analiza, i objąć te sektory ochroną z uwzględnieniem podstawowych zasad wspólnej polityki rolnej oraz faktu, że rolnictwo jest głównym i jedynym obszarem działalności wspierającym zatrudnienie, przedsiębiorczość i lokalne zaopatrzenie w żywność na wielu obszarach UE, takich jak regiony górskie, w których rolnicy podtrzymują obszary wiejskie znajdujące się w trudnym położeniu, przyczyniając się między innymi do utrzymania decydującej równowagi ekologicznej.

18. Potwierdza, szczególnie w związku z negocjacjami z Australią i Nową Zelandią, swoje długoletnie stanowisko, że umowy handlowe UE nie powinny utrudniać administracji publicznej wszelkiego szczebla świadczenia, utrzymywania i regulowania usług publicznych, poszerzenia zakresu usług świadczonych obywatelom⁽⁷⁾ czy też uwzględnienia określonych klauzul społecznych mających między innymi na celu zachęcenie do rozwoju gospodarki społecznej, zgodnie z konkluzjami Rady Europejskiej z dnia 7 grudnia 2015 r.

19. Wyraża zadowolenie w związku z powołaniem przez Komisję w dniu 22 grudnia 2017 r. grupy doradczej ds. umów handlowych UE w celu zwiększenia przejrzystości i inkluzywności polityki handlowej UE, ale w świetle powyższych uwag ubolewa, że żaden z jej 28 ekspertów⁽⁸⁾ nie reprezentuje organu władzy lokalnej lub regionalnej bądź stowarzyszenia. W przypadku podtrzymania przez Komisję swego stanowiska, że żadna instytucja lub żaden organ Unii nie powinny posiadać reprezentacji w grupie doradczej, KR oczekiwałby, że zostanie przynajmniej zaproszony do udziału w charakterze obserwatora.

⁽⁵⁾ Strona 18, dokument dostępny jest pod adresem: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?qid=1505372743628&uri=SWD:2017:293:FIN> (wyłącznie w języku angielskim, nieoficjalne tłumaczenie).

⁽⁶⁾ Analiza opublikowana 15 listopada 2016 r., z którą można zapoznać się pod adresem: <https://ec.europa.eu/jrc/en/publication/eur-scientific-and-technical-research-reports/cumulative-economic-impact-future-trade-agreements-eu-agriculture>.

⁽⁷⁾ Opinia przyjęta 8 kwietnia 2016 r. w sprawie bardziej odpowiedzialnej polityki handlowej i inwestycyjnej, sprawozdawca: Neale Richmond (IE/EPL).

⁽⁸⁾ http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2017/december/tradoc_156487.pdf.

20. Postuluje, by zagwarantować przestrzeganie na szczeblu unijnym i krajowym obowiązujących norm prawa pracy i norm prawnych dotyczących bezpieczeństwa towarów oraz ochrony danych, konsumentów, zdrowia, środowiska i zwierząt, bez równania w dół. Należy także umożliwić dostosowanie tych norm na szczeblu państw członkowskich do prawa europejskiego i dopilnować, by margines swobody regulacyjnej i finansowej władz lokalnych i regionalnych w tym obszarze nie znalazł się pod presją ze względu na międzynarodowe umowy dotyczące handlu i inwestycji.

Dążenie do sprawiedliwości poza UE

21. Podkreśla, że polityka handlowa nie dotyczy wyłącznie interesów gospodarczych, lecz stanowi istotne narzędzie solidarności wobec krajów rozwijających się oraz krajów uwikłanych w kryzysy regionalne. Przypomina w związku z tym wspólną decyzję UE i Jordanii dotyczącą złagodzenia reguł pochodzenia stosujących się do dwustronnego handlu jako doskonały przykład takiego podejścia.

22. Przyjmuje z zadowoleniem nieformalny dokument Komisji na temat rozdziałów dotyczących handlu i zrównoważonego rozwoju w umowach o wolnym handlu UE⁽⁹⁾. Dokument ten zapoczątkował dyskusję w sprawie przestrzegania i wykonywania przepisów, a także sposobów powiązania postanowień dotyczących zrównoważonego rozwoju z handlem.

23. Jeżeli chodzi o kwestię ustalenia, czy naruszenie postanowienia rozdziału dotyczącego handlu i zrównoważonego rozwoju powinno pociągać za sobą skutki handlowe czy wręcz sankcje, KR popiera ideę, że kraje uczestniczące w nieuczciwej konkurencji, które obniżają normy dotyczące podstawowych konwencji pracy, na przykład w dziedzinie pracy dzieci, powinny podlegać ewentualnym sankcjom. Uważa, że w tym względzie niezbędne są dalsze analizy i projekty badawcze, by zagwarantować, że kierunki polityki opracowane zostaną na podstawie rozstrzygających dowodów.

24. Przyjmuje z zadowoleniem zaangażowanie Komisji na rzecz wzmocnienia wielostronnego systemu handlowego, w którego centrum stoi WTO, i stwierdza, że bez WTO światowy handel byłby bardziej podatny na dynamikę sił między państwami członkowskimi, z mniejszą troską o wartości. Uważa, że WTO może zapewnić idealne warunki do tego, by zmniejszyć do minimum negatywne efekty zewnętrzne dwustronnych umów handlowych dla państw trzecich, nadać wielostronny charakter współpracy regulacyjnej prowadzonej dotąd między państwami wyznającymi te same zasady i zaoferować jasną drogę innym państwom członkowskim WTO zainteresowanym przystąpieniem do takiej współpracy.

Wielostronny trybunał inwestycyjny

25. Wyraża satysfakcję w związku z zaleceniem dotyczącym decyzji Rady, która upoważnia do rozpoczęcia negocjacji w sprawie ustanowienia wielostronnego trybunału inwestycyjnego jako sposobu rozwiązania wielu problemów, których nastrożcza system ISDS, zwłaszcza braku legitymizacji, braku gwarancji niezawisłości, braku przewidywalności i spójności orzecznictwa, wysokich kosztów, braku możliwości odwołania oraz przejrzystości rozstrzygania sporów inwestora z państwem, a także niedostatecznej dostępności dla MŚP.

26. Podkreśla, że zgodnie z badaniem KR-u na temat: „Wymiar demokratyczny negocjacji w sprawie umów handlowych: rola i odpowiedzialność obywateli i władz lokalnych i regionalnych” aspekt często sygnalizowany przez władze lokalne i regionalne w odniesieniu do konsekwencji umów o wolnym handlu dotyczy rozstrzygania sporów między inwestorem a państwem (ISDS), umożliwiającego ich zdaniem przedsiębiorstwom prywatnym zaskarżanie decyzji samorządów lokalnych.

27. Zwraca uwagę na konieczność zapewnienia równowagi między ochroną praw inwestorów prywatnych, którą zapewniają mechanizmy sankcji, a ochroną praw pracowników, obecnie pozbawioną takich mechanizmów. Zachęca Komisję do zadbania o to, by wniosek dotyczący utworzenia wielostronnego trybunału nie przewidywał utrzymania równoległego systemu sądowego w postaci specjalnego trybunału ds. inwestorów zagranicznych, umożliwiającego obejście krajowych systemów prawnych z wyłączną korzyścią dla tych inwestorów. Domaga się ponadto, by wielostronny trybunał inwestycyjny chronił nie tylko prawa inwestorów, lecz również prawo państw do stanowienia przepisów oraz prawa stron trzecich.

28. Ma nadzieję, że Komisja jak najszybciej wyjaśni, czy wielostronny trybunał inwestycyjny może zostać uznany za jednostronną instytucję bądź też przyłączony do jurysdykcji innego sądu, a także określi, w jaki sposób zainteresowane społeczności mogą uczestniczyć w postępowaniu sądowym.

⁽⁹⁾ Z dokumentem można się zapoznać pod adresem: <http://trade.ec.europa.eu/doclib/press/index.cfm?id=1689>.

29. Zwraca się do Komisji o jaśniejsze określenie przewidywanego wpływu obecnych dwustronnych umów inwestycyjnych na spory i o uściślenie powiązań między wielostronnym trybunałem inwestycyjnym a jurysdykcjami krajowymi, szczególnie w związku z kwestią wyczerpania krajowych środków odwoławczych. W kontekście dwustronnych umów inwestycyjnych w obrębie UE oraz toczącej się sprawy C-284/16 Achmea, Komitet podziela pogląd Komisji, że mechanizmy rozstrzygania sporów między inwestorem a państwem (ISDS) ustanowione w (przedakcesyjnych) dwustronnych umowach inwestycyjnych w obrębie UE są sprzeczne z przepisami UE odnoszącymi się do wyłącznej kompetencji sądów UE w powództwach dotyczących unijnego prawa.

30. Jest przekonany, że wniosek Belgii z 6 września 2017 r. o opinię Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej (TSUE) na temat legalności nowego dwustronnego systemu trybunałów inwestycyjnych przewidzianego w umowie UE–Kanada (CETA) zapewni większą jasność z korzyścią dla całej debaty w sprawie ochrony inwestycji.

31. Obserwuje z zaniepokojeniem, że niektórzy główni partnerzy handlowi, w tym USA i Japonia, nie popierają utworzenia wielostronnego trybunału inwestycyjnego i że fakt, iż Japonia skłania się ku systemowi ISDS, jest jedną z nierozstrzygniętych kwestii po zawarciu 6 lipca 2016 r. porozumienia co do zasady w sprawie umowy o wolnym handlu.

Wniosek dotyczący rozporządzenia ustanawiającego ramy monitorowania bezpośrednich inwestycji zagranicznych w UE

32. Podkreśla znaczenie BIZ dla całej gospodarki UE, a konkretniej rzecz ujmując, dla niektórych jej regionów, zważywszy że w latach 2003–2015 inwestorzy nieeuropejscy zrealizowali ponad 52 tys. projektów BIZ w Europie o całkowitej wartości ponad 2 600 mld EUR⁽¹⁰⁾.

33. Zgadza się ze stanowiskiem Komisji, że otwartość na BIZ pozostaje niezbędną zasadą UE i istotnym źródłem wzrostu, ale powinna być wsparta sprawnymi i skutecznymi strategiami politycznymi na rzecz, z jednej strony, otwarcia innych gospodarek i zapewnienia, by wszyscy przestrzegali tych samych zasad, a z drugiej strony – ochrony kluczowych europejskich aktywów przed inwestycjami, które szkodziłyby uzasadnionym interesom Unii lub jej państw członkowskich.

34. Przyjmuje zatem z zadowoleniem zasady leżące u podstaw wniosku dotyczącego rozporządzenia Komisji Europejskiej, ponieważ obecnie BIZ mogą być traktowane inaczej przez różne państwa członkowskie, gdyż na szczeblu europejskim nie istnieją jednolite przepisy dotyczące ich kontroli.

35. Wyraża zaniepokojenie prawem Komisji Europejskiej do przeprowadzania kontroli ze względów bezpieczeństwa lub porządku publicznego w wypadku BIZ mogących wpłynąć na projekty lub programy leżące w interesie UE, gdyż takie kryterium jest bardzo mgliste i może obejmować wszystkie rodzaje BIZ, a wykaz zawarty w odnośnym załączniku nie jest wyczerpujący. Ponadto brakuje jasnej definicji bezpieczeństwa i porządku publicznego i, co za tym idzie, nie ma pewności prawa w odniesieniu do zakresu uprawnień Komisji do działania. Może to oznaczać, że państwa członkowskie nie będą już w stanie podjąć autonomicznej decyzji w sprawie BIZ ze względów bezpieczeństwa i porządku publicznego.

36. Ubolewa, że Komisja przedstawiła tak istotny wniosek bez oceny skutków. Uważa, że analiza zapowiedziana w komunikacie towarzyszącym wnioskowi na temat przepływów inwestycyjnych w UE oraz ocena skutków powinny być poprzedzać przedstawienie wniosku w celu zagwarantowania, że odnośna debata międzyinstytucjonalna opierać się będzie na konkretnych danych.

37. Wzywa do tego, by we wniosku w sprawie rozporządzenia jasno zadeklarowano możliwość utrzymania bez żadnych ograniczeń istniejących restrykcji dotyczących swobodnego przepływu kapitału do i z państw trzecich ze względów dotyczących porządku publicznego lub bezpieczeństwa publicznego, bez konieczności określenia konkretnych ram proceduralnych.

38. Uważa, że Komisja powinna ponadto ocenić politykę sprzyjającą warunkom, które doprowadziły do problematycznych inwestycji, gdyż w wielu wypadkach bezpośrednie inwestycje zagraniczne w infrastrukturę lub przedsiębiorstwa należące wcześniej do państwa są konsekwencją polityki oszczędnościowej i liberalizacji w strategicznych sektorach.

⁽¹⁰⁾ Projekt badawczy ESPON na temat: *The World in Europe, global FDI flows towards Europe* [„Świat w Europie, globalne przepływy BIZ w kierunku Europy”].

39. Podkreśla, że uzasadnienie ograniczenia BIZ ze względów bezpieczeństwa narodowego i porządku publicznego jest czymś innym niż ograniczenie ich z obawy przed zakłóceniami rynku, i zachęca Komisję do zadbania o to, by mechanizm nie był wykorzystywany jako ukryty środek protekcyjny. Zauważa w związku z tym, że mechanizm kontroli BIZ ograniczający inwestycje jedynie ze względu na ich subwencjonowanie nie może być wystarczającym powodem do zablokowania inwestycji i że powinien on pokazywać, że dana BIZ należy do strategicznych lub krajowych celów przemysłowych innego państwa.
40. Zachęca Komisję, by wyjaśniła, jaki wpływ będzie miało niedostosowanie się państwa członkowskiego do stanowiska Komisji oraz w jakim stopniu proponowane ramy umożliwią terminową i proporcjonalną reakcję zważywszy, że ramy czasowe na monitorowanie inwestycji przez UE nie powinny być dłuższe niż czas przyznany na procedury krajowe.
41. Apeluje o rozpoczęcie dialogu w sprawie monitorowania inwestycji z głównymi partnerami handlowymi UE. Zbliżenie – na poziomie międzynarodowym – przepisów dotyczących monitorowania bezpośrednich inwestycji zagranicznych faktycznie ograniczyłoby konflikty i wzmocniło pewność inwestycji.
42. Wyraża zadowolenie, że współprawodawcy osiągnęli porozumienie w sprawie zmiany obecnej metodologii antydumpingowej UE, która powinna brać pod uwagę podstawowe konwencje MOP, gdy stwierdza się, czy występują znaczne zakłócenia.
43. Odnotowuje niemniej, że nowe przepisy będą całkowicie skuteczne wyłącznie wtedy, jeśli UE zaktualizuje swe własne instrumenty ochrony handlu, i że pozytywny wpływ na przemysł będzie się wiązać z powodzeniem planów modernizacji instrumentów ochrony handlu zaproponowanych w 2013 r.
44. Zgadza się z tym, że Unia Europejska posiada wyłączne kompetencje w zakresie bezpośrednich inwestycji zagranicznych, gdyż na mocy art. 207 ust. 1 TFUE leżą one w zakresie wspólnej polityki handlowej. Podkreśla niemniej, że wniosek Komisji dotyczący rozporządzenia skierowany jest wyłącznie do tych państw członkowskich, które ustanowiły mechanizmy monitorowania inwestycji i że wniosek ten nie nakłada na państwa członkowskie obowiązku monitorowania ich własnych inwestycji. Zatem wniosek jest w pełni zgodny z zasadą pomocniczości.

Bruksela, dnia 23 marca 2018 r.

Karl-Heinz LAMBERTZ

*Przewodniczący
Europejskiego Komitetu Regionów*
